

10 aanbevelingen tot optimalisering van de procedure collectieve schuldenregeling

Vlaams Centrum Schuldenlast (maart 2016)

1. Achtergrond

De minister van justitie wil de wet collectieve schuldenregeling evalueren en waar nodig bijsturen. In de **Beleidsverklaring Justitie d.d. 17 november 2014** staat in dit verband het volgende te lezen:

“De mogelijkheid voor de landbouwer om beroep te doen op de wet continuïteit ondernemingen en op de collectieve schuldenregeling zal eveneens specifieke aandacht krijgen in overleg met de landbouwersorganisaties.

De procedure en het toepassingsgebied van de collectieve schuldenregeling zullen opnieuw worden geëvalueerd. Indien nodig zullen de maatregelen worden getroffen om deze procedure te vereenvoudigen.”

In de **Algemene Beleidsnota Justitie d.d. 28 november 2014** staat bovendien het volgende te lezen:

“Aandacht wordt besteed aan de toepassing van de wet continuïteit ondernemingen en de collectieve schuldenregeling op de landbouw in overleg met de landbouwersorganisaties. (...) de procedure en het toepassingsgebied van de collectieve schuldenregeling zullen opnieuw geëvalueerd worden met het oog op een vereenvoudiging (...)”

In het **justitieplan van de minister van Justitie d.d. 18 maart 2015** staat tot slot ook het volgende te lezen:

“Voor de arbeidsgriffie wordt dan weer nagegaan of het administratief gedeelte van de collectieve schuldenregeling, kan worden toevertrouwd aan administratieve organen die daartoe beter geplaatst zijn.

(...)

De procedure van de collectieve schuldenregeling wordt hervormd om deze efficiënter en maatschappelijk relevanter te maken.

76. De procedure van de collectieve schuldenregeling veroorzaakt vandaag een grote administratieve belasting van de griffies en brengt aanzienlijke administratieve kosten met zich mee. De procedure zal daarom worden herzien zodat het beheer van dossiers inzake collectieve schuldenregeling via een elektronisch platform, eigen aan de collectieve schuldenregeling kan verlopen. Aan de balieverenigingen zal de opdracht worden gegeven dit platform op te zetten en te beheren. Door deze aanpak zal de werklast in de griffies van de arbeidsrechtbank dalen, omdat ze niet meer als secretariaat voor het beheer van deze dossiers zullen functioneren. De bureaus voor rechtsbijstand (en/of de OCMW's) zullen fungeren als aanvraagloket naast de mogelijkheid voor advocaten om een dossier op te starten.

77. Ook het toepassingsgebied en de maatschappelijke effectiviteit van de collectieve schuldenregeling zullen worden geëvalueerd. Zo wordt onderzocht of een gefailleerde in bepaalde omstandigheden een beroep kan doen op de procedure van de collectieve schuldenregeling, conform de wens in het regeerakkoord om werk te maken van een beleid rond het geven van een tweede kans aan gefailleerde ondernemers. Een aantal taken binnen de collectieve schuldenregeling kunnen nog door actoren worden opgenomen.”

Als **steunpunt van schuldbemiddelaars en expertisecentrum inzake de schuldthematiek in Vlaanderen** formuleert het Vlaams Centrum Schuldenlast¹ (afgekort: VCS) in deze nota tien aanbevelingen tot optimalisering van de procedure collectieve schuldenregeling (zie punt 3 hieronder). Deze aanbevelingen werden afgetoetst op een divers samengestelde werkgroep (zie punt 2 hieronder).

¹ Zie www.vlaamscentrumschuldenlast.be.

2. Totstandkoming van deze aanbevelingen

Het Vlaams Centrum Schuldenlast (afgekort: VCS) heeft onderstaande aanbevelingen ingenomen na **bespreking binnen de VCS-werkgroep beleidsaanbevelingen** die niet alleen samengesteld is uit schuldbemiddelaars, maar ook uit diverse andere actoren die te maken krijgen met de schuldthematiek.

Deze werkgroep is meer bepaald als volgt **samengesteld**:

- Tina Claes (OCMW Vorselaar, voorzitter van de werkgroep)
- Bertel De Grootte: hoofddocent Faculteit Economie en Bedrijfskunde Universiteit Gent
- Stef Biesemans: vertegenwoordiger van de Belgische Vereniging van Incasso-Ondernemingen (BVI)
- Bert D'hondt: vertegenwoordiger van Welzijnszorg
- Hilde Linssen: vertegenwoordiger van het Netwerk Tegen Armoede
- Paul Vandemeulebroecke: gerechtsdeurwaarder, schuldbemiddelaar en vertegenwoordiger van de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders van België (NKGB)
- Patrick Van Buggenhout: gerechtsdeurwaarder
- Gracy Saerens en Philippe Gérard: vertegenwoordigers van de Orde van Vlaamse Balies²
- Godfried Van de Perre: gerechtsdeurwaarder en woordvoerder van de Conferentie van Vlaamse Gerechtsdeurwaarders
- Johan Van Baekel: stafmedewerker van CAW De Kempen
- Peter Vercauteren: vertegenwoordiger van het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk
- Pieter-Jan De Koning: vertegenwoordiger van de Belgische Vereniging voor Onderzoek en Expertise voor de Consumenten (BV-OECO)
- Karin Van Maldergem: vertegenwoordigster van het CAW Oost-Vlaanderen
- Christel Verhas: vertegenwoordiger van de Gezinsbond vzw
- Véronique Laloo: vertegenwoordiger van de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat
- Bernard Degraeve: rechter bij de arbeidsrechtbank te Brugge
- Arnout Devidts: ere-beslagrechter (tot voor kort beslagrechter in de afdeling Dendermonde van de Rechtbank eerste aanleg Oost-Vlaanderen)
- Peter Hardy: stafmedewerker OCMW-wetgeving van de VVSG
- Jan Brodala: docent en onderzoeker Thomas More Hogeschool
- Veerle Yskout: juriste OCMW Leuven
- Jef Breda: prof. Em. universiteit Antwerpen
- Ivo Van Bulck: secretaris-generaal van de Beroepsvereniging van het Krediet
- Ludwien Cardoen: beleidsmedewerker afdeling Welzijn en Samenleving Vlaamse overheid
- Hanne Onraedt: juriste bij Dyzo
- Johan Vannerom: KU Leuven - Studiecentrum voor Consumentenrecht
- Veerle Stroobants: stafmedewerker Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
- Mohamed El Omari: coördinator van het VCS

² De Orde van Vlaamse Balies plaatst echter een uitdrukkelijk voorbehoud bij de punten 3.2 (verplicht hanteren van referentiebudgetten als richtlijn voor het bepalen van het leefgeld), 3.3 (vertrouwenspersoon) en 3.6 (verificatie- en opvolgingsverplichtingen schuldbemiddelaar) van dit dossier.

3. Tien aanbevelingen van het Vlaams Centrum Schuldenlast tot optimalisering van de procedure collectieve schuldenregeling

3.1. Efficiëntere aanpak van misbruiken

Op heden voorziet de wet collectieve schuldenregeling slechts één sanctiemogelijkheid in geval de schuldenaar die toegelaten werd zich niet correct gedraagt: de herroeping. Art. 1675/15, §1 Ger.W. bepaalt in dit verband het volgende:

“Art. 1675/15. § 1. De herroeping van de beschikking van toelaatbaarheid of van de minnelijke of gerechtelijke aanzuiveringsregeling kan worden uitgesproken door de rechter, aan wie de zaak, door een eenvoudige schriftelijke verklaring neergelegd ter griffie of aan de griffie verzonden, opnieuw wordt voorgelegd, op verzoek van de schuldbemiddelaar of van een belanghebbende schuldeiser wanneer de schuldenaar :

1° hetzij onjuiste stukken heeft afgegeven met de bedoeling aanspraak te maken op de procedure van gezamenlijke schuldenregeling of deze te behouden;

2° hetzij zijn verplichtingen niet nakomt, zonder dat zich nieuwe feiten voordoen die de aanpassing of herziening van de regeling rechtvaardigen.)

3° hetzij onrechtmatig zijn lasten heeft verhoogd of zijn baten heeft verminderd;

4° hetzij zijn onvermogen heeft bewerkt;

5° hetzij bewust valse verklaringen heeft afgelegd.

De griffier stelt de schuldenaar en de schuldeisers in kennis van de datum waarop de zaak voor de rechter komt, op de wijze bepaald in artikel 1675/16, § 1.”

De gevolgen van een herroeping zijn verregaand: de procedure wordt beëindigd en de schuldenaar wordt terug geplaatst in de toestand alsof hij geen collectieve schuldenregeling heeft opgestart. Art. 1675/15, §3 Ger.W. bepaalt in dit verband het volgende:

“§ 3. In geval van herroeping of in het geval dat de collectieve schuldenregeling wordt beëindigd en onverminderd § 2/1 herwinnen de schuldeisers individueel het recht hun vordering uit te oefenen op de goederen van de schuldenaar voor de inning van het niet betaalde deel van hun schuldvorderingen.”

Na een herroeping kan de schuldenaar bovendien gedurende 5 jaar geen nieuwe procedure collectieve schuldenregeling meer opstarten. Art. 1675/2, laatste lid Ger.W. bepaalt in dit verband het volgende:

“De persoon waarvan de minnelijke of gerechtelijke aanzuiveringsprocedure werd herroepen bij toepassing van artikel 1675/15, § 1 kan gedurende een periode van vijf jaar te rekenen vanaf de datum van het vonnis van herroeping geen verzoekschrift tot het verkrijgen van een collectieve schuldenregeling indienen.”

Begrijpelijkerwijze zijn veel arbeidsrechters dan ook niet geneigd om de herroeping snel uit te spreken. Schuldenaars die een lichte of middelzware fout hebben begaan, worden in de praktijk vaak niet uit de procedure gezet gelet op deze zware sanctie.

Zelfs indien het zware fouten betreft, zijn sommige arbeidsrechters niet altijd geneigd om een herroeping uit te spreken. De schuldenaar kan immers soms een begrijpelijke verklaring voor zijn zware fout geven. Bovendien is de herroeping ook voor de schuldeisers nadelig: zij moeten zelf opnieuw de invordering opstarten en maken hierbij soms kosten zonder tot enige recuperatie van gelden over te kunnen gaan.

Helaas creëert dit bij sommige schuldenaars het gevoel van straffeloosheid: vermits zij toch niet gestraft werden, begaan zij nadien soms opnieuw (zware) fouten. Een schuldenaar die zijn loon bv. gedurende een aantal maanden zelf ontving (althoewel deze op de

schuldbemiddelingsrekening gestort zouden moeten worden) en hiervan geen nadelen ondervond, kan dergelijk gedrag in de toekomst bv. herhalen. Een dergelijke herhaling van foutief gedrag kan leiden tot een nieuw verzoek tot herroeping dat deze keer eventueel wel ingewilligd kan worden door de rechter.

Het invoeren van minder verregaande sanctiemogelijkheden dringt zich dus op. Enerzijds moet een sanctie ingevoerd worden die minder ver gaat dan de herroeping, anderzijds moet aan de rechter ook de mogelijkheid geboden worden om de duurtijd van de wachttermijn na herroeping te moduleren, rekening houdende met de ernst van de tekortkoming. De rechter moet de sanctie uiteraard steeds motiveren.

Aanbevelingen:

- In de gevallen waarin de rechter een herroeping kan uitspreken (zie art. 1675/15 Ger.W.), moet de rechter ook beschikken over de mogelijkheid om de termijn van de aanzuiveringsregeling te verlengen. Dit is dus een bijkomende sanctiemogelijkheid naast de herroeping: de rechter heeft de vrije keuze tussen beide opties maar moet zijn keuze wel steeds motiveren. De toepassing van deze alternatieve sanctie moet gebeuren vanuit de filosofie om de regeling weer op de sporen te krijgen. De termijn van deze verlenging bedraagt minimaal 6 maanden en maximaal drie jaar (waardoor de aanzuiveringsregeling in totaal maximum 10 jaar kan duren).

- Bij het uitspreken van een herroeping moet de rechter over de mogelijkheid beschikken om de duurtijd van de wachttermijn na herroeping te moduleren tussen 6 maanden en 5 jaar, rekening houdende met de ernst van de tekortkoming.

3.2. Minder betwistingen dankzij een leefgeld dat de menselijke waardigheid daadwerkelijk garandeert

Op heden worden zowel schuldbemiddelaars als griffiemedewerkers en arbeidsrechters geconfronteerd met klachten over een te laag leefgeld. Dit zorgt voor heel wat (subjectieve) discussies en betwistingen waarin heel wat energie geïnvesteerd moet worden. In heel wat gevallen leiden dergelijke discussies er bovendien toe dat de behandeling van de procedure vertraging oploopt, hetgeen ook voor de schuldeisers nadelig is vermits zij langer moeten wachten op afbetalingen. En soms leiden dergelijke discussies zelfs tot een volledige mislukking van de procedure: een herroeping.

Voor de schuldenaar en zijn gezin is een gebrekkig leefgeld dan weer een drama vermits hierdoor soms zelf de meest essentiële menselijke behoeften (bv. schoolfacturen of andere noodzakelijke uitgaven voor de kinderen, ziekenhuisfacturen,...) niet gefinancierd kunnen worden.

De wetgever heeft in dit verband volgende minimale leefgeldbedragen in het Gerechtelijk Wetboek opgenomen:

Art. 1675/9, §4 Ger.W.: "§ 4. De schuldbemiddelaar stelt, uit de bedragen die hij met toepassing van § 1, 4°, ontvangt, een leefgeld ter beschikking van de verzoeker dat tenminste gelijk is aan het bedrag dat met toepassing van de artikelen 1409 et 1412 wordt beschermd. Met de uitdrukkelijke schriftelijke instemming van de verzoeker mag dit leefgeld tijdelijk worden verminderd, maar moet het altijd hoger zijn, zowel in de minnelijke als in de gerechtelijke aanzuiveringsregeling, dan de in artikel 14 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie bedoelde bedragen, vermeerderd met de som van de in artikel 1410, § 2, 1°, bedoelde bedragen."

Art. 1675/12, §4 Ger.W.: “§ 4. Met inachtneming van artikel 1675/3, derde lid, kan de rechter, wanneer hij de regeling opstelt, bij bijzonder gemotiveerde beslissing afwijken van de artikelen 1409 tot 1412, waarbij de inkomsten waarover de verzoeker beschikt echter te allen tijde hoger moeten liggen dan de in artikel 14 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op de maatschappelijke integratie bedoelde bedragen, vermeerderd met de som van de in artikel 1410, § 2, 1°, bedoelde bedragen.”

In art. 1675/17, §3 Ger.W. werd bovendien aan de rechter de opdracht toegewezen om erop toe te zien dat “*alle posten die onontbeerlijk zijn voor het behoud van de menselijke waardigheid worden ingeschreven in de minnelijke of gerechtelijke aanzuiveringsregeling*” en dat het leefgeld wordt aangepast aan de gezondheidsindex.

Uit de praktijk blijkt echter dat bovenvermelde minimum leefgeldbedragen niet altijd gerespecteerd worden. Bovendien volstaan deze minima niet altijd om alle noodzakelijke uitgaven van de schuldenaar en zijn gezin te financieren. Om alle noden in het leefgeld op te nemen, zou gewerkt moeten worden met concreet becijferde begrotingen van de gezinsuitgaven maar dit blijkt niet altijd te gebeuren. Sommige schuldbemiddelaars hanteren de wettelijke minima standaard bij het begroten van het leefgeld en hanteren dus geen maatwerk. De controletaak die de rechter in dit verband zou moeten opnemen (zie art. 1675/17, §3 Ger.W., hierboven aangehaald) blijkt helaas niet echt opgenomen te worden. Bij gebreke aan objectieve maatstaven om een dergelijke controle uit te oefenen, is het voor rechters overigens niet evident om deze delicate controletaak uit te oefenen. Net als de schuldenaar en de schuldbemiddelaar, riskeert de arbeidsrechter die niet over objectieve richtlijnen beschikt overigens ook beïnvloed te worden door eigen normen bij het begroten van leefgeld.

Anderzijds geeft een aantal schuldbemiddelaars dan weer het signaal dat bovenvermelde minimum leefgeldbedragen soms te hoog liggen, waardoor zij geen marge meer overhouden om afbetalingen te doen. Toch mogen zij (in principe) niet van de minimale leefgeldbedragen afwijken vermits de wet dit niet toelaat. Zelfs indien de schuldenaar zelf vragende partij is voor een lager leefgeld teneinde zijn schulden sneller aan te zuiveren en de procedure sneller te beëindigen, dan nog is dit niet mogelijk. Zij zijn dan ook vragende partij voor meer flexibiliteit bij het begroten van het leefgeld.

Een alternatief voor de huidige, “starre” minimale leefgeldbarema's zou erin kunnen bestaan om bij de begroting van het leefgeld gebruik te maken van de referentiebudgetten die Cebud ontwikkelde.³ Het betreft wetenschappelijk onderbouwde budgetten die rekening houden met de concrete gezinssituatie en -uitgaven en aldus subjectieve discussies over hoeveel leefgeld vereist is, kunnen vermijden. Vermits het verplichtend opleggen van deze referentiebudgetten tot gevolg zou hebben dat de flexibiliteit die soms wenselijk is niet meer mogelijk is, zou dit eerder als richtlijn opgelegd kunnen worden met de mogelijkheid om hiervan af te wijken, zowel naar boven als naar beneden. Deze afwijking moet inhoudelijk gemotiveerd worden: een louter akkoord door de schuldenaar met een lager leefgeld volstaat niet als motivatie. Schuldenaars zouden zich immers met een lager leefgeld akkoord kunnen verklaren om er sneller uit te geraken, terwijl dat leefgeld echt niet volstaat om alle gezinsbehoeften te kunnen financieren. De rechter moet nakijken of deze afwijking voldoende gerechtvaardigd is.

In het kader van het begroten van het leefgeld, kan bijkomend ook opgemerkt worden dat personen in collectieve schuldenregeling soms vrijwilligerswerk uitoefenen. Hiervoor ontvangen zij soms een vrijwilligersvergoeding zoals voorzien in artikel 10 van de

³ Zie www.menswaardiginkomen.be.

Vrijwilligerswet. Het betreft een kostenvergoeding die de terugbetaling van de voor het vrijwilligerswerk gemaakte kosten weerspiegelt. De vrijwilligerswet (en de bijhorende KB's en uitvoeringsbesluiten) voorziet dan ook dat mensen met een vervangingsinkomen (werkloosheid, arbeidsongeschiktheid, leefloon, ...) een kostenvergoeding zoals bedoeld in artikel 10 van de vrijwilligerswet kunnen ontvangen, zonder dat dit een negatieve weerslag heeft op (de hoogte) van hun vervangingsinkomen. De huidige wet collectieve schuldenregeling bevat daarentegen geen vrijstelling voor deze vrijwilligersvergoeding zodat deze ook op de schuldbemiddelingsrekening gestort moet worden. Dit kan ertoe leiden dat personen in collectieve schuldenregeling, die zich net als alle andere personen soms op een positieve manier willen inzetten voor de samenleving via vrijwilligerswerk, ontmoedigd raken en het vrijwilligerswerk opgeven. Zoals het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk aangeeft, komt dit neer op een aantasting van het recht van iedereen om te "vrijwilligen", zodat er wettelijk voorzien moet worden dat de vrijwilligersvergoeding vrijgesteld is en dus niet op de schuldbemiddelingsrekening gestort moet worden.

Aanbevelingen:

- **Bij het begroten van het leefgeld moet de schuldbemiddelaar verplichtend de Cebud referentiebudgetten hanteren. Enkel mits bijzondere motivatie kan hiervan afgeweken worden, zowel naar boven als naar beneden. Het louter akkoord van de schuldenaar met een lager leefgeld volstaat niet als motivatie voor een afwijking. De rechter moet erop toezien dat de motivatie volstaat om de afwijking te rechtvaardigen.**
- **De vrijwilligersvergoeding die personen in collectieve schuldenregeling ontvangen, moeten zij zelf blijven ontvangen en dit mag dus niet als betaling op de schuldbemiddelingsrekening toekomen. Bij het begroten van het leefgeld moet tevens abstractie gemaakt worden van deze vrijwilligersvergoeding vermits dit enkel de kosten van het vrijwilligerswerk dekt.**

3.3. Vlotter verloop van procedures door de inzet van vertrouwenspersonen

De schuldbemiddelaar in het kader van een procedure collectieve schuldenregeling is onafhankelijk en onpartijdig, en heeft tot taak om een aanzuiveringsregeling te bewerkstelligen en de opvolging hiervan te behartigen. Het betreft dus geen hulpverlener die de personen in collectieve schuldenregeling moet bijstaan.

Personen in collectieve schuldenregeling hebben in de praktijk echter nood aan diverse vormen van bijstand. In de praktijk ontvangen zij deze bijstand vaak van medewerkers van erkende instellingen voor schuldbemiddeling (in Vlaanderen: OCMW's en CAW's). De maatschappelijk werker van zo'n OCMW of CAW kan bijvoorbeeld als vertrouwenspersoon een bemiddelende rol opnemen tussen de schuldbemiddelaar en de schuldenaar of een brugfunctie vervullen. Door een goede kennis van de procedure collectieve schuldenregeling kan de maatschappelijk werker ook de nodige informatie geven over het verloop en de stand van zaken van het dossier. De procedure collectieve schuldenregeling bevat trouwens verschillende rechten voor de schuldenaar, waarbij de hulp en de begeleiding van een maatschappelijk werker het verschil kan maken. Daarbij kan de maatschappelijk werker ook een beroep doen op een jurist voor de noodzakelijke juridische ondersteuning.

De maatschappelijk werker kan de schuldenaar ook begeleiden via budgetbeheer of budgetbegeleiding. De maatschappelijk werker kan de schuldenaar tevens begeleiden bij de naleving van de voorwaarden of begeleidingsmaatregelen die aan de aanzuiveringsregeling of

de kwijtschelding van de schulden gekoppeld worden. Indien nodig en onder bepaalde voorwaarden kunnen maatschappelijk werkers tot slot zorgen voor het verlenen van financiële steun tijdens een collectieve schuldenregeling en helpen zij de schuldenaar bij het uitputten van de rechten in de sociale zekerheid en het toekennen van sociale voordelen.

Deze diverse vormen van begeleiding door een medewerker van een OCMW of CAW dragen in sterke mate bij tot een vlotter en succesvoller verloop van procedures collectieve schuldenregeling. Hun werk verlicht zowel de belasting van de schuldbemiddelaar als die van de arbeidsrechter en de arbeidsgriffie, en vermijdt ook voortijdige herroepingen door een gebrekkige verhouding tussen de schuldenaar en de schuldbemiddelaar.

Niettemin heeft de medewerker van een OCMW of CAW geen enkel statuut in de wet collectieve schuldenregeling. De samenwerking tussen maatschappelijk werkers en de schuldbemiddelaar is dan ook afhankelijk van de goodwill van de schuldbemiddelaar. Sommige schuldbemiddelaars werken vlot samen met de maatschappelijk werker van het OCMW/CAW. Andere schuldbemiddelaars weigeren echter elke samenwerking en weigeren bv. om de maatschappelijk werker van OCMW of CAW aanwezig te laten zijn bij het eerste gesprek. En als er problemen rijzen omtrent het leefgeld, krijgt de maatschappelijk werker de schuldbemiddelaar soms moeilijk te spreken.

De mogelijkheid om beroep te doen op een vertrouwenspersoon zou dan ook in de wetgeving ingeschreven moeten worden, naar analogie met hetgeen voorzien is in de wetgeving inzake meerderjarige onbekwamen.

Vermits de bijstand in het kader van een procedure collectieve schuldenregeling een gedegen kennis van de relevantie wetgevingen vereist, moet voorzien worden dat enkel de personen die wettelijk aan schuldbemiddeling mogen doen en de medewerkers van erkende instellingen voor schuldbemiddeling (in Vlaanderen: OCMW's en CAW's) als vertrouwenspersoon aangesteld kunnen worden. Zij moeten hiervoor uiteraard hun toestemming verlenen.

Essentieel is dat deze vertrouwenspersoon enkel bijstand verleent en de persoon in collectieve schuldenregeling dus niet vertegenwoordigt.

De vertrouwenspersoon kan enkel aangesteld worden wanneer er zich moeilijkheden voordoen tijdens de loop van de procedure. Het betreft dus zeker geen automatisme. De schuldenaar, de schuldbemiddelaar of de rechter (ambtshalve) kunnen dit verzoeken. De rechter oordeelt over dit verzoek.

Aanbevelingen:

- In de wet collectieve schuldenregeling moet de mogelijkheid ingevoerd worden om een vertrouwenspersoon te laten aanstellen, naar analogie met de Wet Meerderjarige Onbekwamen. De schuldenaar, de schuldbemiddelaar of de rechter (ambtshalve) kunnen dit verzoeken wanneer er zich moeilijkheden voordoen tijdens de loop van de procedure. De rechter beslist over dit verzoek.

- Enkel de personen die aan schuldbemiddeling mogen doen en de medewerkers van erkende instellingen voor schuldbemiddeling, kunnen als vertrouwenspersoon aangesteld worden. Zij moeten hiervoor uiteraard hun toestemming verlenen.

- Naar analogie met hetgeen voorzien is in de Wet Meerderjarige Onbekwamen, heeft deze vertrouwenspersoon volgende opdrachten:

→ *fysieke, psychische en sociale ondersteuning bieden aan de persoon in collectieve schuldenregeling;*

→ *het vertolken van de mening van de persoon in collectieve schuldenregeling, zonder dat dit*

een vertegenwoordiging inhoudt;

→ de verbindingspersoon vormen tussen de persoon in collectieve schuldenregeling enerzijds en de arbeidsrechter, de schuldbemiddelaar en het (sociaal/familiaal) netwerk van de persoon in collectieve schuldenregeling anderzijds;

→ de arbeidsrechter informeren wanneer de schuldbemiddelaar te kort schiet in de uitoefening van zijn opdracht (bv. inbreuk op wettelijke regels inzake minimaal leefgeld).

3.4. Rechtszekerheid over het lot van vergeten en nieuwe schulden

Een belangrijke doelstelling van de wet collectieve schuldenregeling, bestaat erin dat de schulden zoveel als mogelijk afbetaald worden. Om deze reden moet de schuldbemiddelaar een aanzuiveringsregeling opmaken waarin alle schulden van de persoon in collectieve schuldenregeling opgenomen worden. Deze schuldeisers moeten in principe gelijk behandeld worden, waardoor de aanzuiveringsregeling in de praktijk meestal een proportionele verdeling van de voor de schuldeisers bestemde gelden voorziet.

De wet collectieve schuldenregeling voorziet hiernaast dat personen in collectieve schuldenregeling geen nieuwe schulden meer mogen maken. Met hun leefgeld mogen zij uiteraard wel de uitgaven doen die nodig zijn om menswaardig te leven, maar schulden opbouwen mag niet. Indien zij toch een grote uitgave willen doen, is hiervoor toestemming van de rechter vereist. De doelstelling van dit verbod is duidelijk: teneinde op het einde van de procedure schuldenvrij te kunnen herstarten, moeten alle beschikbare gelden naar de afbouw van de opgebouwde schulden gaan en mag ondertussen geen nieuwe schuldenput gegraven worden.

In de praktijk blijkt echter dat personen in collectieve schuldenregeling soms melding vergeten maken zijn van een schuldeiser ("vergeten schuldeiser") of dat zij toch nog (onbewust) een nieuwe schuld maken (bv. een boete wegens een verkeersovertreding, bv. een levensnoodzakelijke uitgave die gemaakt worden wegens te weinig leefgeld). De huidige wet bepaalt niet hoe met deze vergeten en nieuwe schulden omgegaan moet worden, waardoor in de praktijk verschillende werkwijzen gehanteerd worden. In het kader van de rechtszekerheid, moet derhalve wettelijk bepaald worden hoe met deze vergeten en nieuwe schulden omgegaan moet worden.

Inzake de vergeten schulden moet in de wet meer bepaald voorzien worden dat deze via een "flexibele" aanpassing van de aanzuiveringsregeling opgevangen kunnen worden. "Flexibel" houdt in dat enkel die vergeten schuldeiser aangeschreven wordt en dus niet opnieuw alle schuldeisers. Deze vergeten schuldeiser krijgt dan natuurlijk ook bezwaarrecht, dat enkel mits bijzondere motivatie uitgeoefend kan worden.

Inzake de nieuwe schulden moet onderstaande opdeling van prof. E. Dirix in de wet ingeschreven worden.

- Boedelschulden, dit zijn de schulden die kaderen binnen het normaal vermogensbeheer en ook de schulden die met toestemming van de rechter werden aangegaan. Deze schulden mogen prioritair betaald worden, buiten de aanzuiveringsregeling om.
- Schulden die buiten het normaal vermogensbeheer vallen en zonder toestemming van de rechter werden aangegaan. Deze schulden zijn niet tegenstelbaar aan de boedel en mogen bijgevolg niet betaald worden tijdens de duur van de procedure.
- Schulden die ontstaan uit rechtsfeiten die plaatsvinden tijdens de uitvoering van de procedure. Het betreft schulden die ontstaan uit een vordering tot contractuele schadevergoeding wegens wanprestatie van de schuldenaar, schulden die ontstaan uit een

delictuele of quasi-delictuele vordering, schulden die ontstaan uit een onverschuldigde betaling of uit een vermogensvermeerdering zonder oorzaak. Schuldeisers van dergelijke schulden worden toegelaten tot de schuldenregeling en delen vanaf dat ogenblik mee, zonder dat vroegere uitkeringen aangetast kunnen worden. Dit leidt normaal tot een herziening van de aanzuiveringsregeling. In geval het een herziening van een minnelijke aanzuiveringsregeling betreft, moet deze door de rechter gebeuren en de nieuwe schuldeiser kan zijn eventuele bezwaren mits bijzondere motivatie laten gelden.

Aanbevelingen:

- In de wet moet verduidelijkt worden dat vergeten schulden via een “flexibele” aanpassing van de aanzuiveringsregeling opgevangen kunnen worden. “Flexibel” houdt in dat enkel die vergeten schuldeiser aangeschreven wordt en dus niet opnieuw alle schuldeisers. Er moet aan deze vergeten schuldeiser voorgesteld worden om op gelijke voet als de andere schuldeisers mee te delen in de afbetalingen. Deze vergeten schuldeiser krijgt ook een bezwaarrecht, dat enkel mits bijzondere motivatie uitgeoefend kan worden.

- In de wet moet ook onderstaande indeling van nieuwe schulden door prof. E. Dirix ingeschreven worden:

→ *Boedelschulden, dit zijn de schulden die kaderen binnen het normaal vermogensbeheer en ook de schulden die met toestemming van de rechter werden aangegaan. Deze schulden mogen prioritair betaald worden, buiten de aanzuiveringsregeling om.*

→ *Schulden die buiten het normaal vermogensbeheer vallen en zonder toestemming van de rechter werden aangegaan. Deze schulden zijn niet tegenstelbaar aan de boedel en mogen bijgevolg niet betaald worden tijdens de duur van de procedure.*

→ *Schulden die ontstaan uit rechtsfeiten die plaatsvinden tijdens de uitvoering van de procedure. Het betreft schulden die ontstaan uit een vordering tot contractuele schadevergoeding wegens wanprestatie van de schuldenaar, schulden die ontstaan uit een delictuele of quasi-delictuele vordering, schulden die ontstaan uit een onverschuldigde betaling of uit een vermogensvermeerdering zonder oorzaak. Schuldeisers van dergelijke schulden worden toegelaten tot de schuldenregeling en delen vanaf dat ogenblik mee, zonder dat vroegere uitkeringen aangetast kunnen worden. Dit leidt normaal tot een herziening van de aanzuiveringsregeling. In geval het een herziening van een minnelijke aanzuiveringsregeling betreft, moet deze door de rechter gebeuren en de nieuwe schuldeiser kan zijn eventuele bezwaren mits bijzondere motivatie laten gelden.*

3.5. Naar een daadwerkelijk propere lei

Eén van de belangrijkste doelstellingen van de procedure collectieve schuldenregeling, is een propere lei verschaffen aan de (voormalige) schuldenaar.

Nochtans bevat art. 1675/13, §3 Ger.W. een aantal schulden die niet kwijtgescholden kunnen worden door de rechter: alimentatieschulden, restschulden na faillissement en de schulden die een schadevergoeding inhouden, toegestaan voor het herstel van een lichamelijke schade veroorzaakt door een misdrijf.

Recentelijk werden er overigens nieuwe niet-kwijtscheldbare schulden ingevoerd: de reeds vervallen onderhoudsschulden, de onderhoudsschulden die de DAVO invordert (cfr. art. 7 van de Wet van 12 mei 2014 “houdende wijziging van de wet van 21 februari 2003 tot oprichting van een Dienst voor alimentatievorderingen bij de FOD Financiën en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, met het oog op een effectieve invordering van onderhoudsschulden”) en de penale boetes (cfr. art. 464/1, § 8, lid 5 Sv., ingevoerd door de Wet van 11 februari 2014

“houdende diverse maatregelen ter verbetering van de invordering van de vermogensstraffen en de gerechtskosten in strafzaken (I)”). In de praktijk holt dit de “fresh start” op het einde van de procedure verder uit, temeer daar de niet-kwijtscheldbaarheid van strafrechtelijke boetes ook geldt in de minnelijke fase.

De motivatie voor de invoering van nieuwe vormen van niet-kwijtscheldbaarheid overtuigt overigens geenszins: veelal is dit uit loutere begrotingsdoeleinden ingegeven. Deze finaliteit zou echter niet mogen opwegen tegen de oorspronkelijke finaliteit van de wetgeving: aan eenieder die de procedure collectieve schuldenregeling succesvol doorlopen heeft een propere lei en een economische re-integratie garanderen.

Inzake de restschulden uit een faillissement komt de kwijtschelding trouwens niet neer op het “overrulen” van een vorige beslissing die reeds door de rechtbank van koophandel genomen zou zijn: de procedure CSR stelt immers andere toelaatbaarheidscriteria voorop dan de Faillissementswet en vereist bovendien een loyale medewerking gedurende een lange periode waarin men inspanningen moet leveren om zoveel mogelijk af te betalen.

Voor wat betreft de strafrechtelijke boetes en de schadevergoeding voor lichamelijke schade na een misdrijf is het tevens zo dat de kwijtscheldbaarheid hiervan sowieso niet raakt aan het strafrechtelijk aspect van de straf. Inzake de genoegdoening aan de burgerlijke partij, kan ook gewezen worden op het feit dat er sowieso een jarenlange afbetalingsinspanning moet gebeuren binnen een procedure CSR. Hierbuiten zou de burgerlijke partij mogelijks minder of zelfs niets ontvangen doordat de schuldenaar geen enkele motivatie meer heeft om economisch actief te zijn. En dit wil de procedure CSR net vermijden.

Indien de schuldenaar specifiek een procedure CSR zouden willen opstarten om bv. alimentatieschuldeisers te ontlopen, kan dit in elk geval pro-actief gesanctioneerd worden door betrokkene niet toelaatbaar te verklaren. Het Hof van Cassatie besliste immers reeds dat de schuldeisers ontlopen tot de niet-toelaatbaarheid kan leiden.

Sowieso is het overigens ook voor al deze schulden steeds de bedoeling dat deze, in de mate van het mogelijke, afbetaald worden gedurende heel wat jaren.

Aanbeveling:

- Alle uitzonderingen op de kwijtscheldbaarheid (ook de uitzonderingen die recentelijk ingevoerd werden zoals de strafrechtelijke boetes) moeten geschrapt worden. Inzake alimentatieschulden betekent dit dat enkel de nieuwe alimentatieschulden, opgebouwd na de toelaatbaarheid, niet kwijtscheldbaar zijn vermits dit boedelschulden zijn.

3.6. Een duidelijkere afbakening van de taken van de schuldbemiddelaar

In het kader van de gelijke behandeling van de schuldeisers, is het essentieel dat de schuldbemiddelaar een minimale controle van de aangegeven schuldvorderingen uitvoert.

In de praktijk wordt deze rol op heden verschillend ingevuld naargelang de schuldbemiddelaar die het dossier behandelt. Sommige schuldbemiddelaars controleren de wettelijkheid en gegrondheid van de schuldvorderingen grondig, terwijl andere schuldbemiddelaars geen enkele verificatie uitvoeren en de aangiften klakkeloos overnemen.

Nochtans vinden er soms vergissingen of zelfs misbruiken plaats. Schuldeisers plaatsen soms alles bv. onder de post “hoofdsom” en indien dit niet rechtgezet wordt, wordt de gelijkheid der schuldeisers doorbroken.

De wet moet dus verduidelijkt worden inzake de rol van de schuldbemiddelaar bij het controleren van de aangiften van schuldvordering. Concreet moet voorzien worden dat de schuldbemiddelaar verplicht is volgende zaken te controleren: de stavingsstukken, de opgegeven bedragen en de verjaring. De schuldbemiddelaar mag echter zelf geen betwistingen voeren. Inspiratie hiervoor zou gezocht kunnen worden in art. 65 Failissementswet, dat deze rol gedetailleerder omschrijft: *“De verificatie van de schuldvorderingen wordt door de curators verricht in tegenwoordigheid of althans na behoorlijke oproeping van de gefailleerde. De titels van de schuldvorderingen worden getoetst aan de boeken en bescheiden van de gefailleerde”*.

Een andere vraag die verduidelijkt moet worden, betreft het mandaat van de schuldbemiddelaar nadat een totale kwijtschelding zonder aanzuiveringsregeling werd uitgesproken. Het is momenteel onduidelijk wanneer het mandaat van de schuldbemiddelaar in dit soort gevallen beëindigd wordt: is dit wanneer de totale kwijtschelding wordt uitgesproken, wanneer de begeleidingsmaatregelen verstreken zijn of pas na het verstrijken van de periode waarbinnen “tot beter fortuin” gekomen kan worden?

In de praktijk blijven sommige schuldbemiddelaars na de totale kwijtschelding zonder aanzuiveringsregeling de begeleidingsmaatregelen opvolgen, maken zij hiervan een jaarverslag op en ontvangen zij hiervoor de overeenstemmende vergoeding. In andere gevallen neemt de schuldbemiddelaar slechts een beperkte of zelfs geen taak meer op na het uitspreken van de totale kwijtschelding zonder aanzuiveringsregeling.

Vanuit proceseconomisch oogpunt kan overigens de vraag gesteld worden of het wel zinvol is om een (duur) systeem van (opvolging van) begeleidingsmaatregelen in stand te houden, rekening houdende met het feit dat een totale kwijtschelding zonder aanzuiveringsregeling sowieso enkel toegekend kan worden aan personen wier financiële toestand in principe niet meer zal verbeteren (invaliden, gepensioneerden). Om deze reden is het noodzakelijk dat de opportuniteit van de begeleidingsmaatregelen in geval van totale kwijtschelding zonder aanzuiveringsregeling onderzocht wordt.

Aanbevelingen:

- Naar analogie met hetgeen voorzien is in art. 65 Failissementswet, moet ook voor schuldbemiddelaars in het kader van een procedure collectieve schuldenregeling de verplichting ingevoerd worden om de aangegeven schuldvorderingen te verifiëren in tegenwoordigheid of althans na behoorlijke oproeping van de persoon in collectieve schuldenregeling. Deze verificatie moet niet alleen plaatsvinden met het oog op de gelijke behandeling van de schuldeisers, maar ook teneinde een eventueel bedrieglijk onvermogen te detecteren.
- De opportuniteit van de begeleidingsmaatregelen in geval van totale kwijtschelding zonder aanzuiveringsregeling moet vanuit proceseconomisch oogpunt onderzocht worden, rekening houdende met het feit dat een totale kwijtschelding zonder aanzuiveringsregeling sowieso enkel toegekend kan worden aan personen wier financiële toestand in principe niet meer zal verbeteren (invaliden, gepensioneerden).

3.7. Een efficiënte beëindiging van de procedure

Schuldeisers weten nu niet (altijd) wanneer de procedure CSR beëindigd werd vermits de wet niet voorziet dat zij hierover verwittigd moeten worden. Nochtans is het voor schuldeisers

belangrijk om hier expliciet over geïnformeerd te worden, onder meer teneinde de schuldvordering boekhoudkundig volledig te kunnen afboeken.

De huidige wet bevat bovendien ook geen bepalingen over het beëindigen van de procedure collectieve schuldenregeling. Zowel voor de schuldenaar als voor de schuldeisers is het nochtans belangrijk dat de procedure CSR op een efficiënte manier wordt afgewikkeld, meer bepaald door alle partijen hierover te informeren met de mogelijkheid om bezwaar aan te tekenen (dit gebeurt nu reeds in bepaalde arrondissementen). Voor de schuldenaar is dit belangrijk want die heeft dan rechtszekerheid over de snelle afwikkeling van de beëindiging van het dossier en over het vermijden van eventuele betwistingen met schuldeisers achteraf. Voor de schuldeisers is het belangrijk dat zij een duidelijk signaal krijgen omtrent het feit dat zij geen betalingen meer mogen verwachten en dat de eventueel voorziene kwijtscheldingen verworven zijn. Indien zij hierover verwittigd worden, kunnen zij de uitbetalingen nakijken en desgevallend op een proceseconomische manier (via een schrijven) hun bezwaren kenbaar maken. Op heden moeten zij hun bezwaren daarentegen via een beroep tegen de eindbeschikking kenbaar maken, hetgeen een nodeloze belasting van de beroepsinstanties inhoudt alsook nodeloze kosten met zich meebrengt.

Er kan tevens opgemerkt worden dat de wet op heden niet bepaalt op welke wijze de gelden op de rubriekrekening bij voortijdige beëindiging van de procedure verdeeld moeten worden. De Wet van 14 januari 2013 heeft in dit verband in art. 1675/15 Ger.W. een § 2/1 ingevoegd, luidende als volgt: “§ 2/1. In geval van herroeping overeenkomstig § 1, of in het geval dat de collectieve schuldenregeling wordt beëindigd overeenkomstig § 1/1, beslist de rechter gelijktijdig over de verdeling en de bestemming van de bedragen die beschikbaar zijn op de bemiddelingsrekening”. Deze bepaling geeft aan de rechter echter geen houvast over de wijze van verdeling. Dit leidt in de praktijk soms tot discussies: een concrete betwisting leidde zelfs tot een cassatiearrest hieromtrent. Het Hof van Cassatie besliste nl., bij gebreke aan expliciete wettelijke bepalingen omtrent de wijze van verdeling, dat er evenredig verdeeld moet worden rekening houdende met de voorrechten (Cass. 05/01/2015). Bij het wettelijk inschrijven van een wettelijke wijze van verdeling, lijkt het echter aangewezen om het principe van gelijke behandeling van de schuldeisers consequent door te trekken door een pondspondsgewijze verdeling te verplichten. Dit zal vermijden dat hierover nog discussies gevoerd worden en tegelijkertijd garanderen dat alle schuldeisers, bij gebreke aan tegeldemaking van goederen, gelijk behandeld worden.

Aanbevelingen:

- In de wet moet ingeschreven worden dat de arbeidsrechtbank verplicht is om een eindbeschikking op te maken en deze op te sturen naar de partijen die de beschikking van toelaatbaarheid ontvingen en ook naar de schuldeisers/schuldenaars die desgevallend in de loop van de procedure opgedoken zijn. De Centrale voor Kredieten aan Particulieren moet deze werkelijke einddatum opnemen, het is bijgevolg aangewezen om deze eindbeschikking ook aan deze Centrale te bezorgen.

- In de wet moet ingeschreven worden dat de schuldbemiddelaar, bij het correct beëindigen van de procedure CSR, alle partijen moet aanschrijven met de melding dat de regeling correct werd uitgevoerd. Bij gebreke aan bezwaren/reacties binnen 15 kalenderdagen, moet hij het dossier dan voorleggen aan de arbeidsrechter. In de wet moet tevens ingeschreven worden dat deze brieven door de schuldbemiddelaar verzonden moeten worden binnen 14 dagen nadat de regeling werd uitgevoerd.

- De wet dient aangevuld te worden met de melding dat de gelden op de rubriekrekening bij voortijdige beëindiging van de procedure pondspondsgewijs verdeeld moeten worden (rekening houdende met het bedrag van de tijdig ingediende schuldvorderingen). Voor de prestaties die de schuldbemiddelaar in dit verband levert, moet het K.B. van 18 december 1998 "*houdende vaststelling van de regels en barema's tot bepaling van het ereloon, de emolumenten en de kosten van de schuldbemiddelaar*" in een specifieke vergoeding voorzien.

3.8. Een correcte en gelijke vergoeding van elke schuldbemiddelaar

Een aantal vergoedingsposten die het K.B. van 18 december 1998 "*houdende vaststelling van de regels en barema's tot bepaling van het ereloon, de emolumenten en de kosten van de schuldbemiddelaar*" voorziet, wordt in de praktijk uiteenlopend geïnterpreteerd en toegepast. Dit zorgt ervoor dat de schuldbemiddelaar verschillend vergoed wordt naargelang het arrondissement.

Een aantal taken die de schuldbemiddelaar (soms) opneemt, wordt bovendien niet vergoed. Deze lacunes moeten weggewerkt worden.

Aanbeveling:

- Het K.B. van 18 december 1998 "*houdende vaststelling van de regels en barema's tot bepaling van het ereloon, de emolumenten en de kosten van de schuldbemiddelaar*" moet op volgende punten verduidelijkt worden:

→ Inzake de bijkomende vergoeding vanaf de zesde "schuldeiser" die een aangifte van schuldvordering indient, moet verduidelijkt worden dat het een vergoeding per aangifte (en dus niet per schuldeiser) betreft.

→ Inzake de vergoeding voor "elke handeling verbonden aan een betaling ten gunste van de verzoeker" (art. 2 van het K.B.), moet verduidelijkt worden dat dit geldt per uitgaande betaling, met maximum 50 per jaar en zonder dat de betalingen aan schuldeisers meetellen.

→ Inzake de eenmalige vergoeding voor telefoon, elektronische berichtgeving en fotokopies (art. 4 van het K.B.) moet verduidelijkt worden dat dit per jaar geldt (en dus niet voor de gehele procedure)

- Het K.B. van 18 december 1998 "*houdende vaststelling van de regels en barema's tot bepaling van het ereloon, de emolumenten en de kosten van de schuldbemiddelaar*" moet bovendien als volgt aangevuld worden:

→ Voor elke aanwezigheid op een openbare verkoop van een onroerend goed of in het kader van een verkoop uit de hand, ook al is dit niet verplicht, moet de vergoeding voorzien worden die geldt voor de aanwezigheid op zitting (cfr. art. 3 van het K.B.).

→ voor de prestaties die de schuldbemiddelaar levert in het kader van de verdeling van de gelden op de rubriekrekening, moet dit K.B. in een specifieke vergoeding voorzien.

→ Voor de rol op het vlak van opvolging totale kwijtschelding zonder aanzuiveringsregeling moet de schuldbemiddelaar vergoed worden overeenkomstig gelijkaardige andere taken die nu reeds vergoed worden (cfr. art. 2 van het K.B.). Maar in elk geval moet de opportuniteit van het opleggen van begeleidingsmaatregelen in geval van totale kwijtschelding zonder aanzuiveringsregeling vanuit proceseconomisch oogpunt onderzocht worden (zie punt 3.6. hierboven).

3.9. Voldoende investeringen in de (administratieve) afhandeling van procedure collectieve schuldenregeling

Voor de behandeling van dossiers collectieve schuldenregeling dient er geïnvesteerd te worden in voldoende personeel, vooral ondersteunend personeel. In de praktijk merken we

echter dat de griffies overbelast zijn, waardoor de behandeling van dossiers CSR (sterke) vertragingen oplopen en de wettelijke termijnen soms (lang) overschreden worden.

In het justitieplan van de minister van Justitie d.d. 18 maart 2015 staat in dit verband te lezen dat het beheer van dossiers collectieve schuldenregeling via een elektronisch platform, eigen aan de collectieve schuldenregeling kan verlopen. De minister wil aan de balieverenigingen de opdracht geven om dit platform op te zetten en te beheren. Door deze aanpak zal volgens de minister de werklust in de griffies van de arbeidsrechtbank dalen, omdat ze niet meer als secretariaat voor het beheer van deze dossiers zullen functioneren.

Aanbeveling:

- Het toevertrouwen van het beheer van dossiers collectieve schuldenregeling aan de balieverenigingen, die in dit verband een elektronisch platform moeten opzetten en beheren, mag de toegang tot de arbeidsrechtbank niet belemmeren. Enkel administratieve taken mogen dus uitbesteed worden, en het moet duidelijk zijn dat de persoon in collectieve schuldenregeling voor inhoudelijke vragen of klachten nog steeds bij de arbeidsrechtbank of arbeidsgriffie terecht kan.

3.10. Een duidelijk zicht op de profielen van personen in collectieve schuldenregeling

Vanuit preventief oogpunt is het noodzakelijk dat er meer zicht komt op de profielen van de personen in collectieve schuldenregeling. Hierover worden vaak uitspraken gedaan zonder dat er hierover profielgegevens beschikbaar zijn, terwijl dit wel het geval is voor personen in schuldbemiddeling bij erkende instellingen voor schuldbemiddeling in Vlaanderen. Een gelijkaardige registratieverplichting zou ook ingevoerd kunnen worden voor dossiers collectieve schuldenregeling.

Aanbeveling:

- Naar analogie met de registratieverplichting die geldt voor erkende instellingen voor schuldbemiddeling in Vlaanderen, moet ook voor personen in collectieve schuldenregeling een registratieverplichting ingevoerd worden die toelaat zicht te krijgen op hun profielgegevens. De verwerking hiervan moet het mogelijk maken om preventiemaatregelen te treffen.